HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

16 ianuarie 2014*

„Trimitere preliminară — Competența judiciară în materie civilă și comercială — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Răspundere pentru produsele cu defect — Marfă produsă într-un stat membru și vândută în alt stat membru — Interpretarea noțiunii «locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă» — Locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului”

În cauza C-45/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Oberster Gerichtshof (Austria), prin decizia din 28 noiembrie 2012, primită de Curte la 28 ianuarie 2013, în procedura

**Andreas Kainz**

împotriva

**Pantherwerke AG,**

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președinte de cameră, și domnii M. Safjan (raportor) și J. Malenovský, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Kainz, de K. Kozák, Rechtsanwalt;

— pentru guvernul austriac, de A. Posch, în calitate de agent;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vláčil, în calitate de agenți;

— pentru guvernul Regatului Unit, de S. Brighouse, în calitate de agent, asistată de S. Lee, barrister;

— pentru Comisia Europeană, de W. Bogensberger și de A.-M. Rouchaud-Joët, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

## Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 5 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Kainz, cu domiciliul în Salzburg (Austria), pe de o parte, și Pantherwerke AG, cu sediul social în Germania, pe de altă parte, cu privire la o acțiune în despăgubire în temeiul răspunderii pentru produsele cu defect, pe care domnul Kainz a introdus-o în urma unui accident pe care l-a suferit în Germania cu o bicicletă fabricată în acest stat membru de Pantherwerke AG, însă cumpărată, de la un comerciant cu amănuntul, în Austria.

### Cadrul juridic

*Regulamentul nr. 44/2001*

3 În considerentele (2), (11), (12) și (15) ale Regulamentului nr. 44/2001 se afirmă:

„(2) Anumite disparități între normele interne care reglementează competența judiciară și recunoașterea hotărârilor împiedică buna funcționare a pieței interne. Adoptarea de dispoziții care să unifice normele referitoare la conflictele de competență în materie civilă și comercială și la simplificarea formalităților în vederea recunoașterii și executării rapide și simple a hotărârilor de către statele membre legate prin prezentul regulament este indispensabilă.

[...]

(11) Normele de competență trebuie să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului și, astfel, trebuie să fie întotdeauna disponibilă, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt factor de legătură. În cazul persoanelor juridice, domiciliul trebuie să fie definit în mod independent, în vederea ameliorării transparenței normelor comune și a evitării conflictelor de competență.

(12) În afară de instanța domiciliului pârâtului, trebuie să existe și alte instanțe autorizate în temeiul unei legături strânse între instanță și litigiu sau în scopul bunei administrări a justiției.

[...]

(15) În interesul administrării armonioase a justiției, este necesar să se reducă la minimum posibilitatea apariției procedurilor concurente și să se evite pronunțarea în două state membre a unor hotărâri ireconciliabile. [...]”

4 Articolele 2-31 din regulamentul amintit, care fac parte din capitolul II din acesta, reglementează normele de competență.

5 Secțiunea 1 a acestui capitol, intitulată „Dispoziții generale”, cuprinde articolul 2 alineatul (1), care are următorul cuprins:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză.”

6 Articolul 3 alineatul (1) din regulamentul menționat, care face parte din aceeași secțiune, prevede:

„Persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru pot fi acționate în justiție în fața instanțelor unui alt stat membru numai în temeiul normelor enunțate în secțiunile 2-7 din prezentul capitol.”

7 Articolul 5 punctul 3 din același regulament este cuprins în secțiunea 2 din capitolul II din acesta, intitulată „Competențe speciale”. Respectivul articol prevede următoarele:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

[...]

3. în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă”.

*Regulamentul (CE) nr. 864/2007*

8 Potrivit considerentului (7) al Regulamentului (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale („Roma II”) (JO L 199, p. 40):

„Domeniul de aplicare material și dispozițiile prezentului regulament ar trebui să fie conforme cu Regulamentul [nr. 44/2001] și cu instrumentele privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale.”

9 Acest regulament prevede la articolul 5, intitulat „Răspunderea pentru produse defectuoase”:

„(1) Fără a aduce atingere articolului 4 alineatul (2), legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din prejudicii cauzate de un produs este:

(a) legea țării în care persoana care a suferit prejudiciul și-a avut reședința obișnuită în momentul producerii prejudiciului, în condițiile în care produsul a fost comercializat în țara respectivă, sau, dacă nu este cazul,

(b) legea țării în care s-a achiziționat produsul, dacă produsul a fost comercializat în țara respectivă, sau, dacă nu este cazul,

(c) legea țării în care a fost cauzat prejudiciul, dacă produsul a fost comercializat în țara respectivă.

Cu toate acestea, legea aplicabilă este legea țării în care își are reședința obișnuită persoana a cărei răspundere este invocată, dacă această persoană nu putea să prevadă, în mod rezonabil, comercializarea produsului respectiv sau a unui produs de același tip în țara a cărei legislație este aplicabilă în temeiul literei (a), (b) sau (c).

(2) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că fapta ilicită are în mod vădit mai multă legătură cu o altă țară decât cea menționată la alineatul (1), se aplică legea celeilalte țări. O legătură vădit mai strânsă cu o altă țară se poate baza, în special, pe o relație preexistentă între părți, ca de pildă un contract, care este în strânsă legătură cu respectiva faptă ilicită."

*Directiva 85/374/CEE*

10 Articolul 11 din Directiva 85/374/CEE a Consiliului din 25 iulie 1985 de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre cu privire la răspunderea pentru produsele cu defect (JO L 210, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 183), astfel cum a fost modificată prin Directiva 1999/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 1999 (JO L 141, p. 20, Ediție specială, 15/vol. 5, p. 34), prevede:

„Statele membre prevăd în legislația lor că drepturile conferite persoanei prejudiciate în temeiul prezentei directive se sting la expirarea unui termen de zece ani de la data la care producătorul a pus în circulație produsul care a provocat prejudicii, cu excepția cazului în care persoana prejudiciată a inițiat, în această perioadă, o procedură judiciară împotriva producătorului."

**Litigiul principal și întrebările preliminare**

11 Pantherwerke AG este o întreprindere cu sediul în Germania, care produce și comercializează biciclete. La 3 noiembrie 2007, domnul Kainz, care locuiește în Salzburg, a cumpărat de la Funbike GmbH, o societate cu sediul în Austria, o bicicletă fabricată de Pantherwerke AG. La 3 iulie 2009, în timp ce circula pe această bicicletă în Germania, domnul Kainz a avut un accident de bicicletă și a suferit leziuni.

12 În fața Landesgericht Salzburg, domnul Kainz a solicitat din partea Pantherwerke AG, în temeiul răspunderii pentru produsele cu defect, plata sumei de 21 200 de euro, majorată cu dobânzi și cu cheltuieli conexe, precum și stabilirea răspunderii acestei societăți pentru prejudiciile viitoare rezultate din accident. Potrivit domnului Kainz, accidentul său s-a produs din cauza faptului că prinderile furcii s-au desprins de furca bicicletei. În calitatea sa de fabricant al produsului, Pantherwerke AG ar răspunde pentru acest defect de fabricație.

13 Domnul Kainz invocă articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 pentru a justifica competența instanței sesizate. Locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului s-ar afla în Austria, deoarece bicicleta ar fi fost pusă în circulație în acest stat, în sensul că ar fi fost pusă la dispoziția utilizatorului final în cadrul unei distribuții comerciale.

14 Pantherwerke AG contestă competența internațională a instanțelor austriece. În opinia acesteia, locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului se află în Germania. Pe de o parte, procesul de fabricație a produsului ar fi avut loc în Germania și, pe de altă parte, punerea în circulație a produsului s-ar fi realizat în acest stat membru, prin expedierea produsului menționat de la sediul acestei societăți.

15 Instanțele de fond sesizate cu acțiunea introdusă de domnul Kainz și-au declinat competența internațională, atât în primă instanță, cât și în apel.

16 Fiind sesizată în recurs, instanța de trimitere consideră necesar să clarifice noțiunea de loc unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului în materia răspunderii pentru produsele cu defect.

17 În aceste condiții, Oberster Gerichtshof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Expresia «locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă», care figurează la articolul 5 punctul 3 din [Regulamentul nr. 44/2001], trebuie interpretată, în materia răspunderii pentru produsele cu defect, în sensul că:

a) locul în care s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului («Handlungsort») este locul în care se află sediul fabricantului;

b) locul în care s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului («Handlungsort») este locul punerii în circulație a produsului;

c) locul în care s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului («Handlungsort») este locul achiziționării produsului de către utilizator?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la [prima întrebare litera b)]:

a) Produsul este pus în circulație atunci când a ieșit din procesul de fabricație pus în aplicare de producător și a intrat în procesul de comercializare, în care este oferit publicului în scopul de a fi utilizat sau consumat?

b) Produsul este pus în circulație atunci când este distribuit în mod organizat la consumatorii finali?”

**Cu privire la întrebările preliminare**

18 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, cum trebuie interpretat, în cazul în care este pusă în discuție răspunderea unui fabricant pentru un produs cu defect, articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 în vederea identificării locului unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului.

19 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie amintit mai întâi că, potrivit unei jurisprudențe constante, dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001 trebuie interpretate în mod autonom, prin referire la sistemul și la obiectivele acestuia (a se vedea în special Hotărârea din 16 iulie 2009, Zuid-Chemie, C-189/08, Rep., p. I-6917, punctul 17, și Hotărârea din 3 octombrie 2013, Pinckney, C-170/12, punctul 23).

20 În continuare, este necesar să se precizeze că, deși este adevărat că din considerentul (7) al Regulamentului nr. 864/2007 reiese că legiuitorul Uniunii a urmărit să asigure o coerență între, pe de o parte, Regulamentul nr. 44/2001 și, pe de altă parte, domeniul de aplicare material și dispozițiile Regulamentului nr. 864/2007, aceasta nu înseamnă însă că dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001 ar trebui, pentru acest motiv, să fie interpretate în lumina dispozițiilor Regulamentului nr. 864/2007. Coerența urmărită nu poate în niciun caz să ducă la o interpretare a dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001 care să nu țină seama de sistemul și de obiectivele acestuia.

21 În această privință, trebuie amintit că sistemul atribuirii de competențe comune prevăzute de dispozițiile care figurează în capitolul II din Regulamentul nr. 44/2001 se întemeiază pe norma generală, enunțată la articolul 2 alineatul (1) din acesta, potrivit căreia persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea părților, în fața instanțelor acelui stat. Dispozițiile capitolului II secțiunea 2 din Regulamentul nr. 44/2001 prevăd un

anumit număr de norme de competență speciale, printre care figurează cea de la articolul 5 punctul 3 din acest regulament, însă numai prin derogare de la norma generală a competenței instanțelor de la domiciliul pârâtului (Hotărârea din 18 iulie 2013, ÖFAB, C-147/12, punctul 30 și jurisprudența citată).

22 Aceste norme de competență specială sunt de strictă interpretare, nefiind posibil ca interpretarea lor să depășească ipotezele preconizate în mod expres prin regulamentul respectiv (Hotărârea ÖFAB, citată anterior, punctul 31 și jurisprudența citată).

23 Totuși, potrivit unei jurisprudențe constante, în cazul în care nu există identitate între locul în care s-a produs fapta susceptibilă să angajeze răspunderea delictuală sau cvasidelictuală și locul în care s-a produs prejudiciul cauzat de această faptă, expresia „locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă”, care figurează la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, trebuie să fie înțeleasă în sensul că vizează atât locul unde s-a produs prejudiciul, cât și locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului, astfel că pârâtul poate fi acționat în justiție, la alegerea reclamantului, în fața instanței de la unul dintre aceste două locuri (a se vedea în special Hotărârile citate anterior Zuid-Chemie, punctul 23, și Pinckney, punctul 26).

24 Întrucât identificarea unuia dintre aceste puncte de legătură trebuie să permită stabilirea competenței instanței care se află în mod obiectiv în poziția cea mai potrivită pentru a aprecia dacă sunt întrunite elementele constitutive ale răspunderii pârâtului, nu poate fi sesizată în mod valabil decât instanța în a cărei rază teritorială se găsește punctul de legătură pertinent (a se vedea Hotărârea Pinckney, citată anterior, punctul 28 și jurisprudența citată).

25 În cadrul litigiului cu care este sesizată în acțiunea principală, este cert că instanța de trimitere ridică numai problema stabilirii locului unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului.

26 Curtea a precizat deja în această privință că acest loc se situează, în cazul răspunderii pentru produsele cu defect, acolo unde s-a realizat fapta care a prejudiciat produsul însuși (a se vedea în acest sens Hotărârea Zuid-Chemie, citată anterior, punctul 27). În principiu, acesta este locul în care este fabricat produsul în cauză.

27 Având în vedere că proximitatea cu locul unde s-a realizat fapta care a prejudiciat produsul însuși facilitează, în special datorită posibilității de a obține din acel loc mijloacele de probă în vederea stabilirii defectului în cauză, organizarea utilă a procesului și, prin urmare, buna administrare a justiției, atribuirea competenței în favoarea instanței în a cărei rază teritorială se situează acest loc este conformă cu rațiunea de a fi a competenței speciale prevăzute la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, și anume existența unei legături deosebit de strânse între litigiu și instanța de la locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Zuid-Chemie, punctul 24, și Pinckney, punctul 27).

28 O atribuire a competenței instanței de la locul de fabricare a produsului în cauză răspunde, în plus, cerinței de previzibilitate a normelor de competență, întrucât atât producătorul pârât, cât și persoana prejudiciată reclamantă pot prevedea în mod rezonabil că această instanță va fi cea mai în măsură să soluționeze un litigiu care implică în special constatarea unui defect al produsului menționat.

29 În consecință, trebuie să se constate că, în cazul în care este pusă în discuție răspunderea unui fabricant pentru un produs cu defect, locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului este locul de fabricare a produsului în cauză.

30 În ceea ce privește, în sfârșit, argumentul invocat de domnul Kainz, potrivit căruia interpretarea competenței speciale în materie delictuală sau cvasidelictuală ar trebui să ia în considerare, pe lângă interesul bunei administrări a justiției, și interesul persoanei prejudiciate, permițându-i să introducă acțiunea în fața unei instanțe a statului membru în care are domiciliul, acesta nu poate fi primit.

31 Pe lângă faptul că Curtea a subliniat deja că articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 nu urmărește în mod specific să ofere părții defavorizate o protecție consolidată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 octombrie 2012, Folien Fischer și Fofitec, C-133/11, punctul 46), trebuie să se observe că nici interpretarea preconizată de domnul Kainz, potrivit căreia locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului ar fi acela în care produsul în cauză a fost transferat consumatorului final sau revânzătorului, nu ar garanta că consumatorul menționat ar putea sesiza în orice situație instanțele de la domiciliul său, acest loc putându-se situa altundeva și chiar într-o altă țară.

32 În orice caz, eventuala imposibilitate de a stabili, în temeiul criteriilor obiective reținute pentru interpretarea articolului 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, competența unei instanțe a statului membru în care are domiciliul reclamantul este conformă cu norma generală, amintită la punctul 21 din prezenta hotărâre, privind competența instanțelor de la domiciliul pârâtului.

33 Având în vedere cele de mai sus, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care este pusă în discuție răspunderea unui fabricant pentru un produs cu defect, locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului este locul de fabricare a produsului în cauză.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

34 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

**Articolul 5 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care este pusă în discuție răspunderea unui fabricant pentru un produs cu defect, locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului este locul de fabricare a produsului în cauză.**

Semnături